

Самозайнятість на ринку праці

План лекції

1. Самозайняті особи: поняття, переваги та недоліки
2. Обираємо напрям самозайнятості
3. Державна реєстрація та облік самозайнятих осіб
4. Оподаткування самозайнятих осіб

1. Самозайнята особа

- це платник податку, який є фізичною особою-підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності

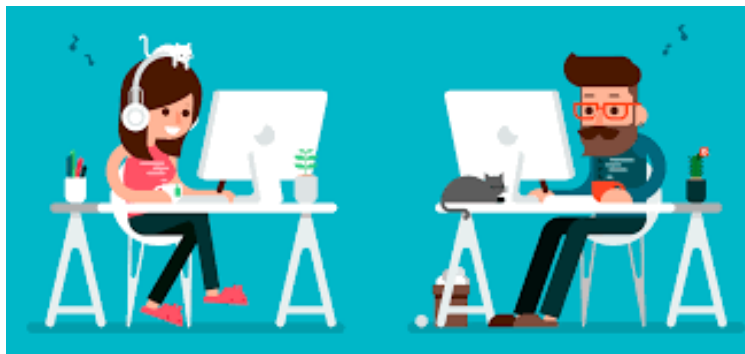

Самозайняті

- особи, які здійснюють трудову діяльність на самотійній основі (без залучення найманих працівників), за свій власний кошт, володіють засобами виробництва і несуть відповідальність за вироблену продукцію (надані послуги).

З економічної точки зору, самозайнятість (Self-employment)

- є однією з форм трудової зайнятості, що передбачає самотійну організацію власної трудової діяльності, самотійне розпорядження вигодами від цієї діяльності та несення всіх пов'язаних із нею ризиків.

На сьогодні у США та Канаді
самозайняті становлять 10-15%
усіх працевлаштованих;
у Греції, Туреччині, Мексиці
таких 30%.

Незалежна професійна діяльність

- участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб

Фрілансер

- вільнонайманець, який сам шукає собі проекти, може одночасно працювати на декілька фірм. Виконує роботу без укладання довгострокового договору з роботодавцем, найманий тільки для виконання певного переліку робіт (позаштатний працівник).

Будучи поза постійним штатом якої-небудь компанії, фрілансер може одночасно виконувати замовлення для різних клієнтів. В Україні фрілансерами переважно називають людей, що виконують будь-яку роботу через мережу інтернет віддалено.

- «Самозайнятими» частіше називають бізнесменів, торговців, чий прибуток визначається не зарплатою, а підприємницькою діяльністю. Самозайнята людина – сама собі керівник.
- «Фрілансерами» називають незалежних професіоналів, які працюють у різних проектах переважно на гонорарній основі.

Тому ключове питання у пошуках різниці між самозайнятими та фрілансерами – **хто замовник праці?** Особа, з якою ви співпрацюєте, – це ваш клієнт чи начальник?

- Самозайнятими ми можемо назвати невтомних фермерів, діловитих стартаперів, заповзятливих власників йога-студій.
- Фрілансерами – вільних митців, програмістів, дизайнерів, журналістів, перекладачів.

Переваги самозайнятості

свобода вибору робочого завдання

вільний графік

відсутня транспортна проблема —
праця вдома

сприятливі умови праці — можна
облаштувати робоче місце на свій смак

звільнення не загрожує

відповідальність лише за свої дії

виконання лише власної роботи — ніхто
не попросить «підмінити»

можливості для міжнародної співпраці

Недоліки самозайнятості

відсутність соцпакету

нестабільність прибутків

не завжди є гарантії отримання оплати
за виконану роботу

необхідність самому вести бухгалтерію і
платити податки

не завжди є відповідні пропозиції роботи
щодо навичок

додаткові витрати на робоче місце

відсутність оплачуваних вихідних і
відпусток

примарні можливості для якісного
кар'єрного росту

Фрілансери можуть бути прикріплені до одної або кількох організацій-роботодавців, та/або розміщувати своє портфоліо на спеціалізованих сайтах для фрілансерів.

Зазвичай, існують як сайти за спеціалізацією у напрямку перекладу, програмування, копірайтингу тощо, так і загальні сайти фрілансерів. З часом, фрілансер може накопичити базу клієнтів та працювати за індивідуальними замовленнями

Характерні ознаки	Фріланс	Дистанційна зайнятість	Надомна праця
Вид договору	Цивільно-правовий договір	Трудовий договір	Трудовий договір
Сторони договору	Замовник – виконавець	Роботодавець – найманий працівник	Роботодавець – найманий працівник
Особистий контакт	Наявний	Відсутній	Наявний
Використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій	Так	Так	Не обов'язково
Залученість до бізнес процесів організації	Ні	Так	Так
Вимоги до компетентно сті зайнятої особи	Висока/ середня кваліфікація	Висока кваліфікація	Висока, середня або низька кваліфікація
Чисельність робото давців або замовників	Багато	1–2	1–2
Власник обладнання робочого місця	Виконавець	Виконавець або роботодавець	Виконавець або роботодавець
Об'єкт оплати	Продукт/ результат праці	Процес праці або результат праці	Продукт/ результат праці

Ринок фрілансу в Україні та світі продовжує зростати. За даними сайту Freelancer.com, найбільш перспективними напрямками діяльності для фрілансерів є:

- створення презентацій у PowerPoint
- написання звітів, бухгалтерський облік
- малювання ілюстрацій
- Photoshop-дизайн
- Фейсбук-маркетинг
- розробка Android

Найпопулярніші сайти з пошуку фрілансерів

- [Freelance.ua](https://freelance.ua)
- [Freelancehunt.com](https://freelancehunt.com)
- [Weblancer.net](https://weblancer.net)
- [Kabanchik.ua](https://kabanchik.ua)

Аналітика ринку фрілансу у 2020 році

Фрілансер в Україні може отримувати від 2 до 85 \$ за годину. Так за консалтингові послуги в середньому 20 \$, за бухгалтерські – 9 \$.

2. Обираємо напрям самозайнятості

В основі започаткування підприємницької діяльності, яка здійснюється відповідно до певної технології бізнесу є пошук підприємницької ідеї

Підприємницька ідея

конкретне цілісне знання про
доцільність та можливість займатися
певним видом діяльності, чітке
усвідомлення мети, шляхів та засобів
її досягнення

Як обрати напрям професійної самореалізації?

Павло Горак, стартапер:

«Основна помилка багатьох, хто вирішує працювати на себе, – це припущення, що в такому форматі свободи буде більше. Нічого подібного. Свободи «рухів» більше, але свободи від роботи значно менше.

Тобто коли я працюю на боса, мені потрібно відпрацювати 10 годин у заданому форматі, а коли на себе – у мене немає ліміту на роботу, а є тільки ліміт на відпочинок.

Але тут є одна важлива річ: коли я працюю на себе, я змучуюсь фізично, але духовно мене розпирає від щастя та нових звершень. А ось коли працюєш на когось, то маєш певний об'єм задач, виконуєш їх – і спиш спокійно.»

Основні характеристики самозайнятих осіб:

- нестандартність мислення
- креативність
- харизматичність
- сила волі
- цілеспрямованість
- працездатність
- здатність вчитися мистецтву бути підприємцем
- вміння ризикувати
- прагнення та пошук нового в бізнесі

Що потрібно врахувати при обрані бізнес-ідеї

- **корисність** – діяльність, якою ви плануєте займатись, повинна цікавити суспільство
- **новизна** – всі інноваційні ідеї неодмінно цікавлять споживача, тому бізнес приречений на успіх навіть у випадку, якщо через рік попит впаде до «0» (зароблені кошти можна вкласти в інший проект)
- **перспективність** – передбачення того, як зможе розвиватися обраний напрямок з часом
- **конкурентоздатність** – як зможете ви конкурувати на ринку з присутніми виробниками чи постачальниками
- **прибутковість** – чи буде ваш бізнес приносити нормальний прибуток

3. Державна реєстрація та облік самозайнятих осіб

Облік самозайнятих осіб здійснюється шляхом внесення до Державного реєстру фізичних осіб - платників податків записів про державну реєстрацію або припинення підприємницької діяльності, незалежної професійної діяльності, перереєстрацію, постановку на облік, зняття з обліку, внесення змін стосовно самозайнятої особи, а також вчинення інших дій, які передбачені Порядком обліку платників податків, зборів

На сьогодні в контролюючих органах обліковуються як особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, адвокати, приватні нотаріуси, судові експерти та арбітражні керуючі.

Фізична особа, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність повинна подати до контролюючого органу за місцем своєї реєстрації такі документи:

- заяву за формою №5-ОПП
- копію реєстраційного посвідчення або свідоцтва про право на зайняття відповідною діяльністю
- заяву за формою №1-ЄСВ

Фізичній особі, яка провадить незалежну професійну діяльність

- довідка про взяття на облік платника податків видається контролюючим органом із зазначенням строку, якщо такий строк вказаний у свідоцтві про реєстрацію чи іншому документі (дозволі, сертифікаті тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності.

Довідка про взяття на облік самозайнятої особи втрачає чинність з моменту виникнення змін у даних про фізичну особу, які зазначаються у такій довідці, та підлягає заміні у контролюючому органі.

СТАТИСТИКА МСП В УКРАЇНІ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
МСП 2020

99,8%

Суб'єктів підприємництва
становлять МСП - це **1,97 млн.**
суб'єктів МСП

79%

Зайнятого населення працює
в МСП

63%

Обсяг реалізованої МСП
продукції

Топ-галузі в обсязі реалізованої продукції

28.7%

торгівля

15.1%

промисловість

5.6%

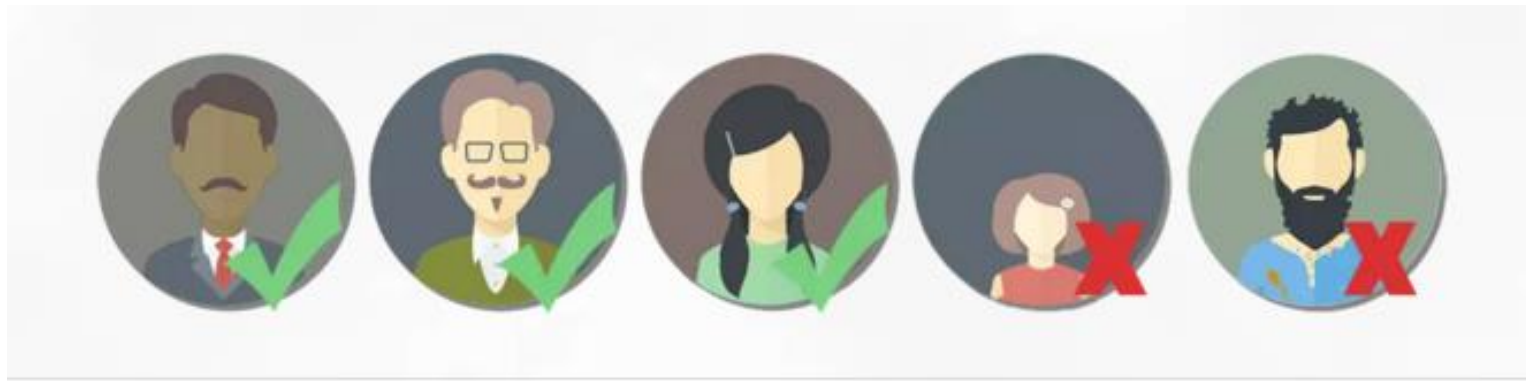
сільське господарство

3.0%

транспорт

Державна реєстрація ФОП

Зареєструвати ФОП може громадянин, який досяг 16-річного віку і має офіційну прописку

Для цього потрібно подати державному реєстратору наступні документи:

- Заповнена заява на проведення державної реєстрації ФОП форма № 1
- Паспорт
- Ідентифікаційний податковий номер

Державна реєстрація -

це засвідчення факту створення або припинення ЮО, набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців -

єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадські формування, що не мають статусу юридичної особи

<https://online.minjust.gov.ua/edr-search/>

Порядок проведення державної реєстрації ФОП включає:

- перевірку комплектності документів, які подаються державному реєстратору та повноти відомостей, що вказані в заяві про державну реєстрацію
- перевірку документів на відсутність підстав для відмови у проведенні державної реєстрації
- внесення відомостей про ФОП до Єдиного державного реєстру
- оформлення і видачу виписки з Єдиного державного реєстру

Виписка з Єдиного державного реєстру - це

документ в електронній або паперовій формі, який формується за результатами проведення реєстраційних дій і містить відомості про юридичну особу або її відокремлений підрозділ, фізичну особу - підприємця (у тому числі про взяття на облік в органах державної статистики та державної фіскальної служби, видачу ліцензії та документів дозвільного характеру) або громадське формування, що не має статусу юридичної особи, а також про проведену реєстраційну дію

Он-лайн реєстрація

Сьогодні власну справу можна зареєструвати он-лайн. Скориставшись додатком «Дія»

<https://diia.gov.ua/>

Документи для проведення реєстраційних дій щодо юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців в електронній формі подаються особисто заявником через персональний кабінет на веб-сайті.

Для он-лайн реєстрації потрібен електронний цифровий підпис

- вид **електронного підпису**, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору **електронних** даних, який дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

ЕЦП можна отримати в Акредитованих центрах сертифікації ключів органів юстиції України

Що далі?

- Виготовлення печатки
- Відкриття рахунку у банківській установі
- Отримання книги обліку доходів і витрат

4. Оподаткування діяльності самозайнятих осіб

Обов'язковими для сплати та обліку є:

- ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК (22% від МЗП)
- ЄДИНИЙ ПОДАТОК або ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (18%)

ЄСВ 2022

Категорія платника	Строк сплати	Мінімальний страховий внесок	
		за місяць	за квартал
ФОП, які обрали спрощену систему оподаткування незалежно від обраної групи	До 20 числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується єдиний внесок (19 квітня, 19 липня, 19 жовтня, 19 січня)	1430,00	4290,00
ФОП, які обрали загальну систему оподаткування	До 20 числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується єдиний внесок (19 квітня, 19 липня, 19 жовтня, 19 січня) Остаточний розрахунок за календарний рік до 10 лютого наступного року	1430,00	4290,00
Особи, які провадять незалежну професійну діяльність	До 20 числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується єдиний внесок (19 квітня, 19 липня, 19 жовтня, 19 січня) Остаточний розрахунок за календарний рік до 1 травня року наступного за звітним	1430,00	4290,00
Члени фермерського господарства	До 20 числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується єдиний внесок (19 квітня, 19 липня, 19 жовтня, 19 січня)	1430,00	4290,00

Спрощена система оподаткування

Важливі цифри і дати для ФОПів у 2022 році

Державна податкова служба України
Головне управління ДПС
у Запорізькій області

Мінімальна з 1 січня - **6500** грн
зарплата з 1 жовтня - **6700** грн

Прожитковий мінімум
для працездатних осіб

з 1 січня - **2481** грн
з 1 липня - **2600** грн
з 1 грудня - **2684** грн

ФОП-платники єдиного податку

	Обсяг доходу	Ставка єдиного податку	Строк сплати	Єдиний внесок		
				Мінімальна сума	Максимальна база нарахування	Строк сплати
1 група	1 085 500 грн	248,10 грн (10% ПМПО)	Щомісяця (авансом, не пізніше 20 числа)	з 1 січня - 1430 грн	з 1 січня - 97500 грн	Щокварталу
2 група	5 421 000 грн	1300 грн (20% мінімальної зарплати)	Щокварталу (протягом 10 календарних днів після граничного терміну подання декларації)	з 1 жовтня - 1474 грн	з 1 жовтня - 100500 грн	до 20 числа наступного місяця
3 група	7 585 500 грн	3% від доходу + ПДВ 5% від доходу				

ФОП-загальна система оподаткування

Ставки	Строк сплати	Мінімальна сума	Єдиний внесок	Строк сплати
			Максимальна база нарахування	
ПДФО 18%	протягом 10 календарних днів після граничного терміну подання декларації	22% до бази нарахування, але не менше мінімального внеску	з 1 січня - 1430 грн	з 1 січня - 97500 грн
Військовий збір 1,5% оподатковуваного доходу	Авансові платежі: до 20 квітня; до 20 липня; до 20 жовтня	з 1 жовтня - 1474 грн		з 1 жовтня - 100500 грн
				Щокварталу до 20 числа наступного місяця

Строки подання звітності та сплати податків

Новини

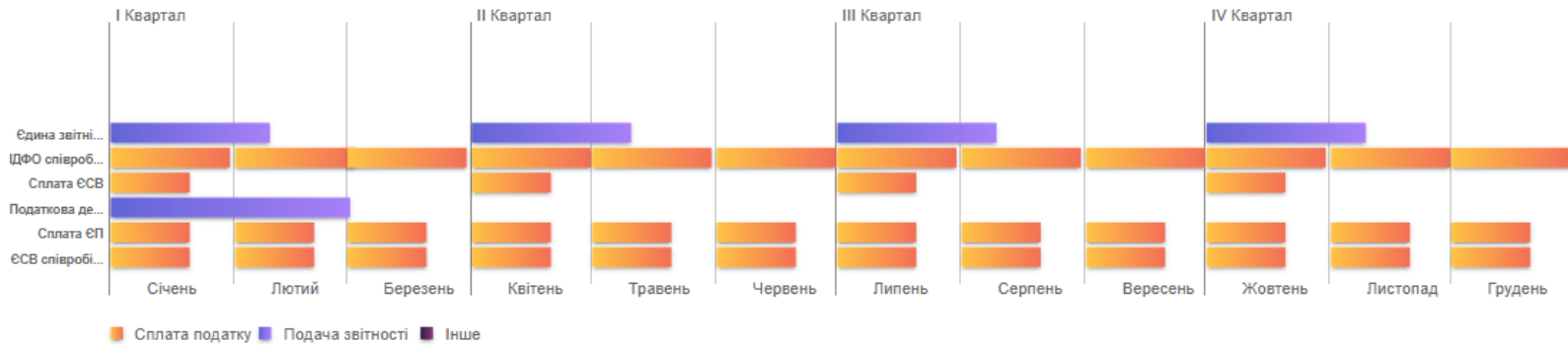
Податковий календар

[Перейти у СОТА](#)

Фізична особа-під▼

II група

3 найманими працівниками

Ваші запитання?

